Uitspraak Geschillencommissie Kifid nr. 2024-0546

(prof. mr. drs. M.L. Hendrikse, voorzitter, mr. dr. S.O.H. Bakkerus, drs. J.W. Janse, leden en mr. R.A.F. Coenraad, secretaris)

Datum uitspraak	1 juli 2024
Klacht van	De consument
Tegen	Avéro Achmea, gevestigd te Apeldoorn, verder te noemen de pensioenuitvoerder
Aard uitspraak	Niet-bindend advies
Uitkomst	Vordering afgewezen

Samenvatting

Pensioenverzekering. Lifecycles. Zorgplicht pensioenuitvoerder in het kader van prudent beleggen. Matching Funds. Het beperken van het renterisico en het streven naar een zo stabiel mogelijke pensioenuitkering. De commissie heeft, op basis van de beschikbare informatie en documentatie, geen reden om aan te nemen dat de pensioenuitvoerder niet prudent heeft belegd dan wel op andere wijze te kort is geschoten.

1. Procedure

1.1 De behandelend commissie, verder te noemen de commissie, beslist op basis van het reglement en op basis van de door partijen aan Kifid ingestuurde documenten inclusief bijlagen. Het gaat om: 1) het klachtformulier van de consument; 2) het verweerschrift van de pensioenuitvoerder; 3) de repliek van de consument; 4) de dupliek van de pensioenuitvoerder en 5) de aanvullende reactie van de consument.

1.2 Partijen zijn opgeroepen voor een hoorzitting op woensdag 8 november 2023. De consument nam (digitaal) deel aan de hoorzitting. Namens de pensioenuitvoerder nam deel mevrouw [naam 1], jurist.

1.3 De consument heeft gekozen voor een niet-bindend advies. Dit betekent dat partijen elkaar niet aan de uitspraak kunnen houden.

2. Het geschil

Wat is er gebeurd?

2.1 De consument heeft tot 1 juni 2022 deelgenomen aan de pensioenregeling van zijn (voormalig) werkgever. Deze regeling is op basis van een beschikbare premie, welke in fondsen wordt belegd om een pensioenkapitaal op te bouwen.

2.2 Consument gaat met pensioen op 1 juni 2022. Voor het op dat moment beschikbare kapitaal van € 47.473,28 is een tijdelijke pensioenuitkering aangekocht van € 584,84 bruto per maand over een periode van 5 jaar.

2.3 De consument constateert dat op een eerder moment, te weten 12 mei 2022, de pensioenuitvoerder per e-mail heeft bevestigd dat op basis van het op dat moment beschikbare kapitaal een tijdelijke pensioenuitkering van € 728,77 bruto per maand kan worden aangekocht.

2.4 De consument heeft tekst en uitleg gevraagd aan de pensioenuitvoerder hoe in korte tijd sprake kan zijn van een dermate lagere pensioenuitkering. Deze vraag is in de optiek van de consument onvoldoende beantwoord, waarna hij zich tot Kifid heeft gewend.

De klacht en vordering

2.5 De consument stelt zich op het standpunt dat de pensioenuitvoerder zeer onzorgvuldig heeft gehandeld door zijn pensioenkapitaal niet tijdig veilig te stellen. Ondanks zijn keuze voor de lifecycle 'voorzichtig' is een waardedaling van het kapitaal en daarmee de aan te kopen pensioenuitkering niet voorkomen. Met het antwoord dat de pensioenuitvoerder als doelstelling heeft om – in het kader van een prudente lifecycle – in de jaren voorafgaand aan de pensioendatum het te verwachten aan te kopen pensioen zoveel als mogelijk te stabiliseren gaat de consument niet akkoord. De vordering van de consument is dat de pensioenuitvoerder zich houdt aan de op 12 mei 2022 bevestigde uitkering van € 728,77 bruto per maand. De schade becijfert de consument op een bedrag van ruim € 13.000,-.

Het verweer

2.6 De pensioenuitvoerder heeft verweer gevoerd tegen de stellingen van de consument.

2.7 Op 12 mei 2022 heeft de consument een aanvraag ingediend voor het Garantie Inkomen Pensioen, waarbij gekozen is voor een tijdelijke ouderdomspensioenuitkering. In deze aanvraag heeft de consument echter zelf een waarde ingevoerd die overeenkomt met het pensioenkapitaal op 31 december 2020, zijnde een bedrag van € 58.927,07. In de bevestiging is echter duidelijk vermeld dat de consument in juni 2022 bericht zou krijgen over de definitieve pensioenuitkering en dat het beschikbare kapitaal – net zoals in de voorgaande jaren – dagelijks kan wijzigen. De consument is gedurende het deelnemerschap jaarlijks geïnformeerd over de waardeontwikkeling van het pensioenkapitaal.

2.8 Verder wil de pensioenuitvoerder benadrukken dat de lifecycle in de jaren voorafgaand aan de pensioendatum erop is gericht om een zo stabiel mogelijke uitkering te waarborgen. Dit volgt ook uit het overzicht dat de pensioenuitvoerder na de hoorzitting heeft verstrekt:

Pensioenkapitaal		Levenslang ouderdomspensioen per jaar
31 december 2020	€ 58.927,07	€ 1.869,67
31 december 2021	€ 56.674,32	€ 1.854,87
24 februari 2022	€ 54.134,79	€ 1.867,27
12 mei 2022	€ 49.407,23	€ 1.852,76
1 juni 2022	€ 47.473,00	€ 1.954,66

Dit beleid voldoet aan de prudent person-regel en vloeit voort uit de wettelijke eisen ter bescherming van de pensioendeelnemers. De consument ontvangt de maandelijkse uitkering waar hij recht op heeft en aan de indicatieve berekening die hij op 12 mei 2022 heeft gemaakt kunnen geen rechten worden ontleend. Er is dan ook geen sprake van geleden schade of nog te lijden schade.

3. De beoordeling

Het oordeel van de commissie

3.1 De commissie is van oordeel dat de klacht van de consument niet slaagt en zij licht haar oordeel hierna toe.

Wat is de hoofdvraag?

3.2 De commissie moet de vraag beantwoorden of de pensioenuitvoerder de op hem rustende zorgplicht heeft geschonden door het pensioenkapitaal in de maanden voorafgaand aan de pensionering zo sterk in waarde heeft laten dalen en dat hij ten onrechte geen nood-procedure heeft ingebouwd waardoor bij een extreme waardevermindering de beleggingen liquide worden gemaakt.

Beoordelingskader

3.3 Allereerst merkt de commissie op, net zoals al in eerdere uitspraken (onder andere 2023-179, 2023-180, 2023-576 en 2023-0854), dat het een feit van algemene bekendheid is dat aan beleggen risico's verbonden zijn. Dat het in deze zaak om het pensioen van de consument gaat, doet hier niets aan af. De consument had dan ook moeten of kunnen onderkennen dat de waarde van de beleggingen aan koersschommelingen onderhevig is en dat dit kan leiden tot een hoger dan wel lager pensioenkapitaal op de einddatum van de premieovereenkomst.

3.4 De pensioenregeling van de consument is een zogenoemde beschikbare premieregeling, waarbij de pensioenpremies, in de regel gevormd door zowel de inleg van de werknemer (de eigen bijdrage) als die van de werkgever, gestort worden op een beleggingsrekening die in beheer is gegeven bij de pensioenuitvoerder. Op basis van artikel 52a van de Pensioenwet is de pensioenuitvoerder verantwoordelijk voor het beleggingsbeleid. De pensioenuitvoerder is gehouden om een beleggingsbeleid te voeren dat in overeenstemming is met de prudent-person regel op grond van artikel 135 van de Pensioenwet.

Artikel 135 Pensioenwet bepaalt onder meer dat de waarden worden belegd in het belang van de aanspraak- en pensioengerechtigden. In lagere regelgeving is uitgewerkt waar het beleggingsbeleid van de pensioenuitvoerder aan moet voldoen. Artikel 14a lid 2 van het Besluit uitvoering Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling bepalen dat de pensioenuitvoerder de waarden belegt op een wijze die past bij de aard en duur van de verwachte toekomstige pensioenuitkeringen. Artikel 14d lid 4 van dit besluit bepaalt dat de pensioenuitvoerder het beleggingsbeleid in de opbouwfase van het pensioen baseert op een vaste of variabele pensioenuitkering.

3.5 De pensioenuitvoerder voert bij verweer aan dat hij met de werkgever een overeenkomst heeft gesloten waarin de aanwijzingen zijn vastgelegd voor het te voeren beheer over de op de beleggingsrekening gestorte bedragen. Hierbij is het gebruikelijk dat het beleggings- en het renterisico, binnen de afgesproken risicoprofielen, vanaf geruime tijd voor de pensioendatum stap voor stap worden verminderd. Ondanks het feit dat het renterisico verlaagd wordt door het aanpassen van de rentegevoeligheid van de beleggingen, kunnen (rente-) marktontwikkelingen nog steeds een positief of negatief effect hebben op de waarde van de beleggingen. Dit effect beïnvloedt de hoogte van de uitkeringen die op de pensioendatum voor het alsdan opgebouwde kapitaal aangekocht kunnen worden. De rentegevoeligheid van het opgebouwde pensioenkapitaal zal op de pensioendatum ongeveer gelijk moeten zijn aan de inkoopfactor waartegen de uitkering wordt aangekocht. Dit beleggingsbeleid is ingegeven door de wettelijke regels, maar is ook in overeenstemming met de 'investment beliefs' van de pensioenuitvoerder.

3.6 Tijdens de hoorzitting is uitvoerig stilgestaan bij het beleggingsbeleid van de pensioenuitvoerder. Duidelijk werd dat het om een uitermate ingewikkelde materie gaat, waardoor het voor consumenten vaak lastig te beoordelen is of de pensioenuitvoerder iets te verwijten valt. Een substantiële daling van pensioenkapitaal vlak voor de pensioendatum is gevoelsmatig ook moeilijk als zorgvuldig beleggingsbeleid te aanvaarden.

3.7 De consument stelt dat een substantiële waardevermindering in de laatste fase van de kapitaalopbouw, vlak voor de pensionering, niet voor mag komen. En als dat wel gebeurt, heeft de pensioenuitvoerder de beleggingsrisico's dus onvoldoende beheerst of hij heeft onvoldoende rekening gehouden met de belangen van de consument. De commissie overweegt dat het beleggingsbeleid van de pensioenuitvoerder de consument juist beschermt tegen de ontwikkelingen op de rentemarkt.

Dit doet de pensioenuitvoerder door het renterisico zo veel als mogelijk onder controle te brengen, waardoor een zo stabiel mogelijke pensioenuitkering wordt bewerkstelligd. Het beleggingsrisico wordt, conform de Pensioenwet en in lijn met de zorgplicht, afgebouwd naarmate de pensioendatum van de consument nadert. De Commissie van Beroep heeft in haar recente uitspraak van 19 januari 2024 (2024-0005) overigens bevestigd dat de prudent-person regel meebrengt dat het renterisico in het zicht van de pensioendatum moet worden afgedekt door in toenemende mate te beleggen in matching funds.

Hierin zijn obligaties opgenomen. De waarde van die obligaties werken tegengesteld aan de rente. De werking is dan zo dat als de rente op de markt daalt, er minder levenslang pensioen kan worden aangekocht. Tegelijkertijd zal de waarde van de beleggingen in de matching funds toenemen waardoor het negatieve effect van de duurdere aankoop wordt gecompenseerd. Bij een rentestijging is de ontwikkeling tegengesteld, maar het effect vergelijkbaar. Het voorgaande betekent dat de in de laatste periode voor de pensioendatum het kapitaal in waarde kan fluctueren, maar dat de hoogte van de in nabije toekomst aan te kopen pensioenuitkering hierdoor nauwelijks wordt beïnvloed.

3.8 Het standpunt van de consument dat de pensioenuitvoerder zich moet concentreren op het realiseren van een zo hoog mogelijk pensioenkapitaal in plaats van een stabiele pensioenuitkering, vindt geen steun in de Pensioenwet. De Pensioenwet bepaalt nu juist dat de uitvoerder in het beleggingsbeleid zich moet richten op een (zo hoog mogelijke) pensioenuitkering. De lifecycle systematiek, die de pensioenuitvoerder hanteert, vloeit daarmee voort uit de wettelijke eisen ter bescherming van pensioendeelnemers.

3.9 Ten slotte merkt de commissie op dat vast is komen te staan dat de consument bij de aanvraag op 12 mei 2022 ervoor heeft gekozen om zelf een pensioenkapitaal in te voeren, terwijl het voor hem redelijkerwijs kenbaar had moeten zijn dat het bedrag waarvoor uiteindelijk de tijdelijke pensioenuitkering dient te worden aangekocht – door het beleggingskarakter – pas op 1 juni 2022 definitief bekend zou zijn. Naar het oordeel van de commissie kan de consument daarom geen aanspraak maken op het door hem gevorderde bedrag.

Conclusie

3.10 De slotsom is dat de commissie op basis van de beschikbare informatie en documentatie geen reden heeft om de pensioenuitvoerder te verwijten dat die niet prudent heeft belegd of op enige andere wijze tekort is geschoten. De klacht van de consument is dan ook ongegrond en zijn vordering wordt afgewezen.

4. De beslissing

De commissie wijst de vordering af.

Deze uitspraak is niet-bindend. Tegen deze uitspraak staat geen beroep open bij de Commissie van Beroep Kifid. U kunt de zaak nog wel aan de rechter voorleggen.

Binnen 2 weken na verzending van de uitspraak kunt u schriftelijk verzoeken een overduidelijke vergissing in de uitspraak zoals een schrijffout, een verkeerde naam/datum of een rekenfout te herstellen. De beslissing in de uitspraak kan hiermee niet ter discussie worden gesteld. Ook kunt u binnen 2 weken na verzending van de uitspraak schriftelijk verzoeken de uitspraak aan te vullen als u vindt dat niet op alle onderdelen van uw vordering is beslist. Dit ziet niet op de situatie waarin u meent dat de Geschillencommissie Kifid niet op al uw argumenten is ingegaan. Meer informatie hierover staat onder vraag 58 en 59 van het Reglement Geschillencommissie Kifid – vanaf 1 april 2023, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten.

Contactgegevens Klachteninstituut financiële dienstverlening

Telefoonnummer: 070 - 333 8 999
Website: www.kifid.nl